herpy

WĘŻE

Mexican Kingsnake

Lampropeltis mexicana

Lampropeltis mexicana to smukły lancetogłów (wąż królewski) z wyżyn środkowego Meksyku, z czerwonymi, czarno obwiedzionymi poprzecznymi pasami na szarym lub brązowym tle i pstrym czerwonym wzorem na głowie. Osiąga 60-90 cm, prowadzi nocny i skryty tryb życia i potrzebuje suchego do lekko wilgotnego terrarium z wieloma kryjówkami oraz chłodnej hibernacji. Ubarwienie przypomina węża koralowego, ale wąż jest zupełnie niegroźny.

Rodzina: Colubridae Dawna nazwa: *Ophibolus triangulus mexicanus; Coronella mexicana; Oreophis boulengeri*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**60-90 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-25 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las górski i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**20-26 °C**
Miejsce wygrzewania	**28-30 °C**
Temperatura w nocy	**16-20 °C**
Wilgotność	**40-60%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Zimowanie	**10-14 °C** 8-12 tygodni
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**3-5 jaj**
Inkubacja	**60-70 dni** przy 25-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Lampropeltis mexicana to smukły, gładki i błyszczący lancetogłów z szeroką głową, dużymi oczami i długim ogonem. Ciało jest od spodu nieco bardziej spłaszczone niż u większości innych lancetogłowów. Kolor tła jest szary lub brązowy, a na nim leżą szerokie czerwone, siodłowate pasy poprzeczne z czarną obwódką, oddzielone kredowobiałymi, brązowymi lub różowawymi przerwami. Kolejność barw jest u wszystkich osobników taka sama, ale proporcje między nimi i odcienie są zmienne. Głowa ma skomplikowany czerwony wzór, często trójdzielny, a typowa jest czarna kreska za okiem. Samce są zwykle wyraźniej ubarwione niż samice, a różnicę często widać już u świeżo wyklutych młodych. U zwierząt z północnej części zasięgu czerwone pasy są wydłużone, a u osobników z terenów położonych dalej na południe krótsze.

Dorosłe zwierzęta mierzą 60-90 cm, a największe osiągają około 115 cm. Epitet gatunkowy *mexicana* to po łacinie "meksykańska" i odnosi się do kraju, w którym gatunek żyje. Nazwy *L. mexicana* dawniej używano w szerokim znaczeniu dla kilku spokrewnionych górskich lancetogłowów. Dziś m.in. *L. alterna*, *L. greeri* i *L. leonis* uznaje się za odrębne gatunki, a ten

poradnik dotyczy wyłącznie gatunku w wąskim znaczeniu. Zwierzęta sprzedawane pod tą nazwą nie zawsze należą więc do tego gatunku, dlatego pytaj o pochodzenie i rodziców.

Zwierzę jest spokojne i skryte, a większość dnia spędza w kryjówce. Ubarwienie przypomina węża koralowego i chroni przed drapieżnikami, ale wąż jest dla ludzi zupełnie niegroźny.

Występowanie i środowisko

Lampropeltis mexicana występuje wyłącznie w Meksyku, we wschodniej części Wyżyny Meksykańskiej i dalej w Sierra Madre Oriental. Pewne stwierdzenia pochodzą ze stanów San Luis Potosí, Guanajuato, Hidalgo, Aguascalientes i México. Większość stwierdzeń pochodzi z gór we wschodniej części San Luis Potosí, z okolic Valle de los Fantasmas i Alvarez. Miejscem typowym są okolice miasta San Luis Potosí.

Gatunek żyje w stosunkowo wąskim pasie wysokości od około 1200 m do 2400 m n.p.m. Widuje się go rzadko, ponieważ jest aktywny nocą i chowa się pod kamieniami.

> **Naturalny zasięg:** Meksyk.

ŚRODOWISKO

L. mexicana zamieszkuje otwarty, kamienisty teren, od wysoko położonej pustyni po wilgotny las dębowy. W pobliżu Alvarez w San Luis Potosí latem padają deszcze i występują mgły, a siedliskiem są wapienne skały w rzadkim lesie dębowym. Na wschód od miasta San Luis Potosí i w Sierra de las Pozos w Guanajuato krajobraz jest kamienisty i bezleśny. Dni są ciepłe, noce chłodne, a wysokość sprawia, że zima jest chłodna. Deszcz pada głównie latem.

Wąż jest aktywny nocą, a w dzień chowa się pod kamieniami i powalonymi pniami. Pokarm stanowią głównie dzienne jaszczurki, ale zjada też małe ssaki i żaby. Gatunek nie jest zagrożony, ale bywa zabijany, ponieważ myli się go z jadowitym wężem koralowym.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli właśnie *Lampropeltis mexicana* jest skąpa. Zalecenia opierają się na klimacie wyżyn i na blisko spokrewnionych górskich lancetogłowach, zwłaszcza *Lampropeltis alterna*.

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 90 × 45 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość). Gatunek jest smukły i aktywny nocą, a jeśli dostanie przestrzeń, to ją wykorzysta. Młode mogą mieszkać w małym terrarium lub wentylowanym pojemniku, ale trzeba je przenieść, gdy nie mogą się już w nim wyprostować.

Pokrywa musi być szczelna i zamykana. Węże znajdą każdy otwór, a młody wąż potrafi uciec przez zaskakująco wąską szczelinę. Bezpiecznym wyborem są terraria otwierane od frontu z zamkiem lub pokrywa z zatrzaskami.

Podłożem może być mieszanka 40 % ziemi bez dodatków, 40 % włókna kokosowego i 20 % piasku do piaskownic w warstwie 5-8 cm, ewentualnie przykryta warstwą suchych liści. Można też stosować wióry osikowe i papier. Unikaj cedru i sosny oraz pylącego podłoża. Odchody usuwaj od razu, a podłoże wymieniaj całkowicie co 3-4 miesiące.

Urządź terrarium z co najmniej dwiema kryjówkami, jedną w ciepłym i jedną w chłodnym końcu, na tyle małymi, by zwinięty wąż ciasno w nich leżał. Płaskie kamienie, kora korkowa i gałęzie tworzą skaliste otoczenie, a im więcej kryjówek, tym chętniej wąż się pokazuje. Trzecia kryjówka z wilgotnym torfowcem w plastikowym pudełku z otworem z boku pomaga przy linieniu. Zwierzęta trzymaj pojedynczo.

TEMPERATURA

Terrarium musi mieć wyraźny gradient temperatury, tak by zwierzę samo mogło wybrać miejsce. W dzień powietrze w terrarium ma 20-26 °C, z 20-22 °C w chłodnym końcu i 28-30 °C na powierzchni pod źródłem ciepła. Ogrzewaj lampą halogenową, ewentualnie uzupełnioną matą grzewczą pod jednym końcem, zawsze sterowaną termostatem, a temperaturę powierzchni mierz termometrem na podczerwień. Na noc ogrzewanie się wyłącza, a temperatura spada do 16-20 °C. Nie wolno używać grzejących kamieni.

Gatunek pochodzi z wyżyn z chłodnymi nocami i chłodną zimą, więc nie należy go trzymać cieplej, niż podano. Jeśli zwierzę stale leży w miejscu wygrzewania albo całkiem go unika, trzeba skorygować temperatury.

Hibernacja sprzyja zdrowiu i rozmnażaniu. Przez ostatnie 14 dni przed schłodzeniem zwierząt się nie karmi, żeby jelita były puste. Następnie stopniowo obniża się temperaturę do 10-14 °C na 8-12 tygodni, a zwierzęta zawsze mają świeżą wodę. Sprawdzaj je co tydzień i przerwij hibernację, jeśli któreś zwierzę wydaje się chore.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura Czytaj więcej: Hibernacja i pory roku

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza wynosi 40-60 %, a terrarium musi być dobrze wentylowane. Podłoże jest suche do lekko wilgotnego, a wyższe wartości przez dłuższy czas prowadzą do problemów ze skórą i infekcji dróg oddechowych. Powietrze może być nieco wilgotniejsze w chłodnym końcu i nocą.

Miska ze świeżą wodą musi być zawsze dostępna, a wodę wymienia się co tydzień. Miska nie może być tak duża, by nadmiernie podnosiła wilgotność.

Gdy przed linieniem oczy zrobią się niebieskawe, wstaw wilgotną kryjówkę: plastikowe pudełko z otworem i wilgotnym torfowcem. Wąż sam z niej korzysta, a wylinka schodzi w jednym kawałku.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i skryty, a w naturze dostaje niewiele bezpośredniego światła słonecznego. UVB nie jest konieczne, ale zalecane ze względu na dobrostan. Użyj świetlówki T5 HO 5-6 % UVB nad jedną stroną terrarium, tak by w miejscu wygrzewania indeks UV wynosił 1-2, a poza zasięgiem światła były dobre kryjówki (strefa Fergusona 2). Świetlówki wymienia się co 12 miesięcy.

Światło pali się około 12 godzin, a długość dnia zmienia się wraz z porą roku. W nocy nie może być światła.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

W naturze głównym pokarmem są dzienne jaszczurki, ale w niewoli zwierzęta zwykle jedzą rozmrożone myszy, które są najbezpieczniejszą dietą. Nie podawaj żywych gryzoni, bo mogą pogryźć i zranić węża. Używaj miękkiej pęsety i wybieraj ofiary najwyżej 1,5 raza grubsze od węża w najszerszym miejscu.

Niektóre młode na początku chcą jeść tylko jaszczurki. Jeśli świeżo wyklute młode nie chce jeść, można natrzeć rozmrożonego noworodka myszy jaszczurką, np. anolisem lub gekonem domowym, żeby zapach je zachęcił. Pomaga też schłodzenie zwierzęcia na miesiąc i potem powolne ponowne ogrzanie. Zwierzęta karmione jaszczurkami zwykle po kilku posiłkach przechodzą na myszy.

Częstotliwość karmienia: - Świeżo wyklute młode: co 5-7 dni noworodkami myszy. - Osobniki młodociane: co 7-10 dni. - Dorosłe: co 10-14 dni małą dorosłą myszą.

Urozmaicona dieta sprawia, że zwierzę jest mniej wybredne: od czasu do czasu można podać jaja przepiórcze, młode przepiórki lub małe jaszczurki. Nie karm podczas hibernacji. Nie bierz zwierzęcia do ręki przez pierwsze dwie doby po posiłku, żeby go nie zwróciło. Całe ofiary pokrywają zapotrzebowanie, więc suplementy nie są potrzebne.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

L. mexicana jest na początku skryty i nerwowy, ale zwykle przyzwyczaja się do brania na ręce. Daj nowemu zwierzęciu około dwóch tygodni spokoju i zacznij je brać do ręki dopiero, gdy regularnie je. Sesje niech będą krótkie, podtrzymuj ciało obiema rękami i pozwól wężowi swobodnie pełzać między dłońmi. Trzymany zbyt mocno może wydzielić cuchnącą wydzielinę lub uszczypnąć.

Zwierzę o silnej reakcji pokarmowej może pomylić dłoń z pokarmem. Dlatego przed włożeniem ręki do terrarium dotknij go lekko jakimś narzędziem, żeby wiedziało, że to nie pora karmienia. Zwierzę jest aktywne nocą i pokazuje się głównie wieczorem.

Lancetogłowy zjadają inne węże, dlatego zwierzęta trzeba trzymać pojedynczo. Łącz je tylko na czas kopulacji i pod nadzorem. Wybierz zwierzę z hodowli o znanym pochodzeniu i unikaj krzyżówek ze spokrewnionymi górskimi lancetogłowami.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają dłuższą i szerszą nasadę ogona, w której mieszczą się hemipenisy, a płeć najpewniej określa się sondą, której powinna używać tylko doświadczona osoba. Samce są często wyraźniej ubarwione niż samice. Wielkość i kondycja liczą się bardziej niż wiek, a zwierzęta muszą być w dobrej kondycji, zanim zostaną przeznaczone do rozrodu. Wiek dojrzałości płciowej nie jest dla tego gatunku udokumentowany.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja następuje po hibernacji. Po schłodzeniu zwierzęta powoli się ogrzewa i znów karmi, a do kopulacji dochodzi wiosną, gdy samica przejdzie linienie. Wpuść samca do samicy pod nadzorem i po kopulacji ponownie je rozdziel. Powtarzaj łączenie co kilka dni, aż samica zostanie zapłodniona. Samce walczą ze sobą i nie należy ich trzymać razem. Karm tylko wtedy, gdy zwierzęta są rozdzielone.

Hibernacja przed rozrodem trwa 8-12 tygodni w 10-14 °C. Postępowanie zapożyczono od spokrewnionych lancetogłowów.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jaja na początku lata. Zniesienie liczy 3-5 jaj. Ile zniesień samica może złożyć w roku, nie jest udokumentowane. Daj jej pojemnik do składania jaj z wilgotnym wermikulitem lub torfowcem, a po złożeniu jaj karm ją obficie, żeby odzyskała siły. Samica nie opiekuje się jajami.

INKUBACJA

Parametry inkubacji zapożyczono od spokrewnionych lancetogłowów. Ostrożnie wyjmij jaja i ich nie obracaj. Połóż je na wilgotnym wermikulicie w zamkniętym pojemniku z kilkoma małymi otworami wentylacyjnymi i nie zakopuj ich. Wermikulit ma być wilgotny, ale nie tak mokry, by dało się z niego wycisnąć wodę. Temperatura wynosi 25-27 °C, a wyklucie następuje po 60-70 dniach. W niższej temperaturze trwa to dłużej. Młode pozostają w jaju dzień lub dwa, wchłaniając woreczek żółtkowy. Nie pomagaj przy wykluciu.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode zaczynają jeść dopiero po pierwszym linieniu. Każde młode umieść osobno w małym terrarium lub wentylowanym pojemniku z kryjówką, wodą i źródłem ciepła, bo lancetogłowy zjadają się nawzajem i nigdy nie wolno ich trzymać razem. Po pierwszym linieniu podaje się noworodka myszy. Niektóre młode na początku jedzą tylko jaszczurki i wtedy może pomóc natarcie myszy zapachem jaszczurki. W miarę wzrostu stopniowo zwiększa się wielkość ofiar, a odstępy między karmieniami się wydłużają. Jeśli młode odmawiają jedzenia, sprawdź temperatury i spróbuj ponownie po tygodniu. Krótkie schłodzenie może pomóc niejadkom.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Typowe są:

- Otyłość przy zbyt dużych lub zbyt częstych posiłkach.
- Problemy z linieniem przy zbyt suchym powietrzu: daj wilgotną kryjówkę, gdy oczy zrobią się niebieskawe.
- Oparzenia od grzejących kamieni i nieosłoniętych żarówek grzewczych.
- Infekcja dróg oddechowych przy zimnym i wilgotnym powietrzu: zwierzę oddycha z otwartym pyskiem lub ma wydzielinę z nosa.
- Niestrawiony pokarm podczas schłodzenia, jeśli zwierzę nie przegłodziło się przed hibernacją.
- Roztocza i pasożyty wewnętrzne, zwłaszcza u zwierząt odłowionych z natury. Wybieraj zwierzęta z hodowli, a nowe poddawaj kwarantannie.
- Pogryzienia przez żywe ofiary. Podawaj rozmrożony pokarm.

Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, pełne ciało i regularnie je. Waż zwierzę co tydzień, bo nagły spadek masy jest często pierwszym objawem choroby. Gady ukrywają chorobę, więc udaj się do lekarza weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę nie je, traci na wadze, oddycha z otwartym pyskiem lub wydaje się ospałe.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.